

Pierre Berntsen: 'Je moet als starter opboksen tegen

Kleine kans vo

Velen kennen wel iemand die met het oog op het einde van de quotering wil starten met melken. Toch zijn er maar incidenteel nieuwe melkers en schatten specialisten het uiteindelijke aantal tussen de honderd en tweehonderd. Grond of kapitaal, maar vooral liefhebberij en veel inzet blijken onmisbaar. Veeteelt trapt af met een serie en bezoekt tot april zes nieuwe melkers.

tekst **Florus Pellikaan**

Het in 1984 ingevoerde melkquotum heeft de start voor nieuwe melkveehouders op z'n minst bemoeilijkt, zo niet onmogelijk gemaakt. Want zonder dit dure productierecht was het afleveren van melk boetevrij nu eenmaal niet mogelijk. Lang is door potentiële starters dan ook uitgekeken naar het einde van het quotum. Met nog een half jaar te gaan tot het definitieve quotumeinde staan de seinen voor het starten van een melkveebedrijf bijna op groen. Toch verwachten deskundigen geen wildgroei aan nieuwe melkveebedrijven. 'Op de hele populatie melkveehouders bezien komen starters slechts sporadisch voor', stelt Marijn Dekkers, sectormanager melkveehouderij bij Rabobank Nederland. 'En de initiatieven waarvan we horen, zullen ook niet allemaal tot wasdom komen. Hoewel de drempel van het quotum wegvalt, komen er nieuwe beperkingen voor terug, zowel fysiek als economisch. Denk aan ammoniakrechten, het fosfaatplafond en de nieuwe melkveewet. En de voormalige quotumkosten zullen voor een groot deel worden ingevuld door hogere voer- en mestkosten.'

Directeur agrarische bedrijven bij ABN AMRO Pierre Berntsen vult aan: 'De melkveehouderij is van origine een grondgebonden sector, waarbij gebouwen en vooral grond voor een acceptabele prijs worden doorgeschoven. Maar het rendement van het totale vermogen is laag, waardoor je veel eigen vermogen moet inleggen voor een acceptabele exploitatie. Dat is voor veel starters nog steeds een probleem.'

Veertig aanmeldingen melkfabrieken

Toch weten alle deskundigen voorbeelden op te noemen van ondernemers die op dit moment starten met melkveehouderij. Ze variëren van gestopte

17.000 enthousiaste concurrenten op volle snelheid' or gelukszoekers

Na lange tijd kunnen ondernemers met veel passie instappen in de melkveehouderij

melkveehouders die opnieuw starten, tot akkerbouwers of oud-adviseurs die koeien gaan melken. 'Enerzijds is het de liefhebberij voor de melkveehouderij, waarvoor nu eindelijk enige ruimte is en waar mensen met heel veel passie instappen. En anderzijds heeft het natuurlijk ook te maken met het veelbelovende perspectief in de zuivelsector. Een hectare gras omgezet in melk levert nu eenmaal een hoger saldo op dan een hectare tarwe', vertelt Jaap Gielen, specialist melkvee bij Countus accountants en adviseurs. Berntsen: 'Het feit dat mensen nadenken over het instappen in de melkveehouderij geeft de dynamiek aan die op dit moment in de sector zit en dat is prachtig. Na jaren met drie procent afname van het aantal melkveebedrijven zien we die daling nu stagneren.'

Een rondje langs de melkfabrieken brengt boven tafel dat er op dit moment circa veertig nieuwe melkveehouders zijn die inmiddels melk leveren of lid zijn geworden van een zuivelfabriek. Alhoewel dit laatste nog geen garantie is voor een daadwerkelijke start, verwachten deskundigen dat het uiteindelijke aantal nieuwe melkers in Nederland zo tussen de honderd tot tweehonderd bedrijven uit zal komen. Ook in Vlaanderen zijn er startende melkveehouders weet Isabelle De Wispelaere, bedrijfseconomisch adviseur bij SBB accountants en adviseurs. 'Al konden starters in Vlaanderen de laatste jaren al goedkoop aan quotum komen vanwege de regeling bij eerste installatie. Sommige nieuwe melkers zijn daardoor al twee jaar bezig. Maar ook nu krijgen we verzoeken om bij vleesveehouders of mensen die jaren in de periferie hebben gewerkt, te brainstormen over het opstarten van een melkveebedrijf.'

Biologisch perspectiefvol alternatief

De deskundigen zijn zeer bereid met geïnteresseerden de kansen voor de start in beeld te brengen, maar zijn wel een kritisch. 'Iemand moet grond en gebouwen hebben of een flink kapitaal. Zonder enige vorm van kapitaal is het nauwelijks mogelijk', stelt Dekkers. Vanuit dit oogpunt lijken in het verleden gestopte melkveehouders kansrijk. 'Als melkveehouders zijn gestopt, intussen van iets anders hebben geleefd en er nu een bedrijfsopvolger staat te trappelen om te beginnen, dan is dat best een goede uitgangspositie. Ten opzichte van bestaande bedrijven hebben deze starters geen quotumkosten die nog enkele jaren meelopen', aldus Dekkers.

Erik van Wijk, senior bedrijfsadviseur bij Flynth adviseurs en accountants, is ook kritisch op de kansen voor herintreders. 'Wij hebben twee van onze klanten afgeraden opnieuw te beginnen. Iemand wilde zelfs in een dubbele grupstal gaan melken. Maar

DEEL 1: CORNÉ EN PETRA LAUWEN

SERIE NIEUWE MELKERS

Corné Lauwen: 'Wat we in de sla hebben verdiend, gaan we in de koeien nooit meer verdienen'

Naast sla snijden ook koeien melken

Een nieuwe uitdaging en meer kans op bedrijfsopvolging hebben Corné en Petra Lauwen in Breda aangezet tot het starten met melkvee. Op 1 april willen ze vijftig koeien melken en een deel van de zuivelproducten via de boerderijwinkel afzetten.

van Rens Pellicaan

Voer jaar gebroeders Corné en Petra Lauwen vorig jaar 2013. De afgelopen jaren hebben ze hun melkveebedrijf uitgebreid met een vleesveeafdeling. Het bedrijf bestaat nu uit een melkveebedrijf met 25 koeien en een vleesveebedrijf met 25 koeien. Het bedrijf is nu een combinatie van melkvee en vleesvee. Het bedrijf is nu een combinatie van melkvee en vleesvee.

ledere dag kost geld

Na de laatste vijftig een arbeidsuren, streeft het melkveebedrijf, dat bestaat uit een melkveebedrijf met 25 koeien en een vleesveebedrijf met 25 koeien, naar een meer optimale manier te werken. Het bedrijf is nu een combinatie van melkvee en vleesvee.

Eigenlijk was ik vroeger al meer koeienboder dan tuinder

Nieuw jaar plannen maken kan heel op de voorgrond komen. Het is de eerste keer dat de melkvee- en vleesveeafdeling van de boerderijwinkel van de Lauwens in Breda. Het melkvee wordt in de eerste plaats gebruikt voor de productie van vlees. Het vlees wordt verkocht via de boerderijwinkel. Het vlees wordt verkocht via de boerderijwinkel. Het vlees wordt verkocht via de boerderijwinkel.

Liever geen arbeidskrachten meer

Van het proces van het opzetten van de melkvee- en vleesveeafdeling van de boerderijwinkel van de Lauwens in Breda. Het melkvee wordt in de eerste plaats gebruikt voor de productie van vlees. Het vlees wordt verkocht via de boerderijwinkel. Het vlees wordt verkocht via de boerderijwinkel.

Van jaar gebroeders Corné en Petra Lauwen vorig jaar 2013. De afgelopen jaren hebben ze hun melkveebedrijf uitgebreid met een vleesveeafdeling. Het bedrijf bestaat nu uit een melkveebedrijf met 25 koeien en een vleesveebedrijf met 25 koeien. Het bedrijf is nu een combinatie van melkvee en vleesvee. Het bedrijf is nu een combinatie van melkvee en vleesvee.

ledere dag kost geld

Na de laatste vijftig een arbeidsuren, streeft het melkveebedrijf, dat bestaat uit een melkveebedrijf met 25 koeien en een vleesveebedrijf met 25 koeien, naar een meer optimale manier te werken. Het bedrijf is nu een combinatie van melkvee en vleesvee.

Eigenlijk was ik vroeger al meer koeienboder dan tuinder

Tot april 2015 bezoekt Veeteelt zes nieuwe melkers in Nederland en Vlaanderen

een stal die tien jaar geleden al laag en donker was, maakt technisch goede resultaten best lastig', stelt Van Wijk. 'Als er dan ook nog vee vanaf meerdere bedrijven wordt aangekocht, zie je wat melkqualiteit en diergezondheid betreft vaak een paar moeilijke eerst jaren aankomen. En juist in die jaren moet geld worden verdiend. Bovendien stelt vreemd kapitaal eisen aan de omvang en uitbreiden is voor starters lastig.' Van Wijk ziet voor herstarters die kleinschalig starten in bestaande gebouwen, mogelijkheden bij een biologische bedrijfsvoering. 'Dat vraagt toch wat minder schaalgrootheid en er is behoefte aan biologische melk.' Dekkers kan de kritiek op oude gebouwen van Erik van Wijk wel volgen. 'Midden jaren tachtig en ook later zijn er varkenshouders begonnen die eerst bijvoorbeeld gewoon metselaar waren. Ze begonnen in oudere gebouwen, maar waren jaren later niet in de mogelijkheid om die te vervangen. Binnen alle bedrijven geldt dat de kritische momenten vervangingsinvesteringen in gebouwen en bedrijfsvername zijn. Dan komt het erop aan of er voldoende vermogen in bedrijven zit. De start is één, maar door kunnen gaan is twee.'

Melkveehouderij in de genen

Bij de start in nieuwe gebouwen door bijvoorbeeld akkerbouwers speelt het probleem van oudere gebouwen niet. 'Maar melkvee houden is een heel andere manier van leven, die wel bij een akkerbouwer moet passen. Daarnaast kan het kennisniveau een probleem zijn. Maar er zijn akkerbouwers die vanuit een goede financiële positie starten en het melkveebedrijf laten runnen door een bedrijfsleider. Die hebben perspectief', stelt Van Wijk. In Vlaanderen lijkt op voorhand een gemakkelijke start als melkveehouder weggelegd voor vleesveehouders. 'Er zijn inderdaad vleesveehouders die het rendement van het omliggende kapitaal in hun dieren willen vergroten en gaan melken', vertelt De Wispelaere. 'Maar met alleen kijken naar de melkprijs ga je het niet redden. Melkveehouderij is een

heel ander kennisgebied. Daarom zie je veel vleesveehouders wachten op de uitval van het vleesaanbod, waardoor de prijzen gaan herstellen, in plaats van te starten met melken.'

Terug nog even naar grond en kapitaal die de kans op succes als starter vergroten. Zonder deze middelen is het avontuur niet per definitie gedoemd om te mislukken. Gielen: 'Ik ken een melkveehouder die is gestart en van beide weinig had. Maar het was wel iemand met veel affiniteit met de sector en veel ondernemerschap. Als de nieuwe melkveewet het toelaat, zou je zelfs grondloos kunnen starten. Wanneer je maar in staat bent om het net zo goed of beter dan je collega's te doen, dan zijn er kansen.'

De andere deskundigen sluiten zich daar unaniem bij aan. 'De liefde en kennis voor het vak en het vakmanschap moeten gewoon in je genen zitten', stelt De Wispelaere. Berntsens vult haar aan en verwijst naar het recent uitgebrachte rapport 'Nieuwe horizon voor Nederlandse zuivel': 'Eigenlijk is het niet anders dan bij bestaande bedrijven. Daar zie je ook grote verschillen tussen succesvolle en minder succesvolle groeiers.'

Prijsschommelingen opvangen

Om de kansen van het te starten melkveebedrijf goed in te schatten is het volgens De Wispelaere belangrijk om de nieuwe begrenzendende factoren in beeld te brengen. 'Vroeger was dat het quotum, maar nu is het voor ieder bedrijf een andere factor, zoals mestafzet, ruwvoeder, een goede melkafzet of kapitaal. Deze knelpunten kunnen grote valkuilen zijn. Het gaat erom dat deze valkuilen bij elk project bloot komen te liggen, alvorens te starten.' De Wispelaere zet ook melkprijsschommelingen graag op de agenda. 'Als met quotumbescherming in 2009 en 2012 al twee op de vijf jaar de melkprijs matig is, wat worden dan de fluctuaties zonder quotum?' Van Wijk valt haar bij: 'En een starter heeft meestal niet zo veel vet op de botten om die prijsfluctuaties op te vangen. Daarnaast is het moeilijk inschatten wat er na 1 april gaat gebeuren. Niet alleen het quotum is weg, ook de oude toeslagrechten verdwijnen en nieuwe komen.' Daarnaast is het volgens Berntsens voor starters lastig aan te haken bij de huidige ontwikkelingen in de sector. 'Als starter begin je uit stilstand en ben je bezig met het bevestigen van je bestaansrecht. En dan moet je ook nog opboksen tegen 17.000 enthousiaste collega's op volle snelheid.' Grote investeerders met veel geld ziet Marijn Dekkers van Rabobank niet als potentiële starters. 'Daarvoor moeten ze in de melkveehouderij te lang op rendement in cash wachten. Je ziet wel wat aankoop van cultuurgrond als veilige belegging, maar complete bedrijven nauwelijks. Wanneer je als investeerder vreemde arbeid per uur moet betalen, kan dat in Nederland al snel niet uit.' Het woord is dus aan personen met veel kennis, kunde en vooral veel doorzettingsvermogen. 'Hun motivatie is zo groot dat er zeker succesverhalen komen. En voor deze gelukzoekers kunnen we niet anders dan heel veel bewondering hebben. Want makkelijk wordt het ook zonder quotum niet.'